

Анотовані результати науково-дослідної роботи
Інституту педагогіки за 2019 рік

кативної функції предметів мовно-літературної галузі й передбачає поєднання лінгвістичного й літературознавчого аналізу.

Філологічний аналіз акцентує увагу на широкому літературному й соціально-культурному контексті епохи, розглядає текст як явище культури. У його рамках текст сприймається як відображення словесної культури автора і суспільства на певному етапі його розвитку. Такий аналіз відображає інтерес до мовних засобів як форми вираження наших думок і почуттів у різних сферах спілкування. Головна мета його – вивчення мовної особистості письменника (поета) та формування мовної особистості учня.

Аналіз творів О. Пушкіна, М. Гоголя, Ф. Достоевського, Л. Толстого, А. Чехова, І. Буніна, А. Ахматової, І. Бабеля, М. Булгакова та ін. у рамках пропонованого курсу сконцентровано навколо тем: родина, батьківщина, дружба, кохання, життєвий вибір, відповідальність, моральні проблеми. Завдання до тексту передбачають читання художніх творів або ключових епізодів, поглиблений аналіз їх, рефлексію учнів на проблеми, що розглядаються у творі, роботу над проектами, літературну творчість.

У ході педагогічного експерименту, який проводився локально, в школах та класах з російською мовою навчання перевірено ефективність пропонованої методики і відзначено зростання контрольних показників, таких як: визначати проблеми, поставлені автором – на 5,4%; аналізувати підтекст – на 9,6%; оцінювати роль сюжетно-композиційних елементів твору – на 7,8%; складати психологічну характеристику героїв з урахуванням художніх деталей (портретних, мовленнєвих тощо) – на 5,2%; вести діалог у процесі аналізу твору – на 8,3%; успішно працювати в групах, парах – на 11,6%; створювати власні усні та письмові висловлювання (повідомлення, виступи, резюме, есе, пости) – на 10,2%.

Учителі, що працювали за розробленими підручниками, відзначили їх актуальність, відповідність запитам часу та освітнім викликам, сучасність змісту та дидактичного апарату.

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІЦЕЇСТІВ НА УРОКАХ ІВРИТУ

Н. В. Бакуліна, канд. пед. наук

Експериментальна перевірка теоретичних положень у ході проведення наукового дослідження за темою “Методика компетентісно орієнтованого навчання мов та літератур національних меншин у

ліцеї” виявила низький рівень сформованості культурологічної компетентності в процесі навчання мови іврит у учнів ліцею.

Під час здійснення формувального етапу педагогічного експерименту ми перевірили у ліцеїстів рівень обізнаності та здатності до самовираження в сфері культури як однієї з ключових компетенцій, визначених у Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа”.

Так, аналіз результатів анкетування педагогів, проведеного в закладах освіти України з єврейським етнокультурним компонентом, засвідчив, що вчителі мови іврит приділяють недостатню увагу формуванню культурологічної компетентності в учнів ліцею. Так, лише 25,3% із них регулярно проводять інтегровані уроки, застосовують сучасні методи навчання. 17,8% опитаних використовують тексти культурологічного спрямування та працюють над збагаченням лексики учнів, знайомлять із особливостями івритського мовленнєвого етикету, 13,5% респондентів усвідомлюють поняття культурологічної компетентності, а 83% взагалі не мають навчального матеріалу для застосування в освітній практиці.

Результати тестування ліцеїстів під час опрацювання експериментальних матеріалів засвідчили зростання рівня культурологічних, лінгвокультурних і соціокультурних знань і вмінь. Так, знання базових елементів єврейської культури (національних звичаїв, традицій, реалій, історичних подій, відомих постатей тощо) виявили 64% респондентів; здатність виявляти у мові іврит культурологічну, лінгвокультурну, країнознавчу, соціокультурну інформацію та користуватися нею з метою досягнення комунікативної мети – 87,8%; проаналізувати та зіставити ціннісно-культурні поняття й явища єврейської й української культур – 57%; здійснювати міжкультурну комунікацію, яка передбачає знання лексичних одиниць з національно-культурним (етнокультурним) компонентом семантики та навичок адекватного їх уживання у ситуаціях міжкультурного спілкування – 62% опитаних; 81% учнів були здатні самостійно створити власний текст із використанням культурологічної інформації, а 78% - долати труднощі у процесі спілкування.

Отримані результати було застосовано до розроблення й уточнення змісту, методів і прийомів навчання мови іврит у ліцеї на засадах компетентнісного підходу та до підготовки рукопису розділів навчально-методичного посібника “Методика роботи з культурологічними текстами на уроках мови іврит у ліцеї”.